

RM 7-1997: Meddelelse om indenretlig afhøring af vidner - Anteciperet bevisførelse

1. I marts 1995 afgav en arbejdsgruppe under Justitsministeriet en handlingsplan om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet. Handlingsplanen indeholdt en række forslag til bekæmpelse af organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet. Forslagene sigtede mod bekæmpelse af kriminalitet, der er kendetegnet bl.a. ved, at den forøves af flere i forening, og at der er tale om alvorlig kriminalitet, som giver betydeligt økonomisk udbytte, f.eks. narkotikakriminalitet og omfattende berigelseskriminalitet.

2. Ved lov nr. 411 af 10. juni 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse m.v.) styrkede man politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, herunder kriminalitet begået af flere personer i forening. På baggrund af handlingsplanen om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet indeholdt lovforslaget endvidere en række forslag til en forbedret beskyttelse af vidner.

3. I justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget forudsættes det således, at Rigsadvokaten meddeler politiet og anklagemyndigheden, at man i sager om alvorlig kriminalitet i videst muligt omfang søger at anvende anteciperet bevisførelse, når omstændighederne taler for det.

På denne baggrund skal jeg anmode om, at anteciperet bevisførelse anvendes i videst muligt omfang, og i den forbindelse henlede opmærksomheden på følgende:

4. Det følger af retsplejelovens § 747, stk. 1, 2. pkt., at der efter anmodning afholdes retsmøde inden domsforhandlingen, når det er påkrævet for at sikre bevis, som ellers må befrygtes at ville gå tabt, eller som ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres umiddelbart for den dømmende ret, eller når det må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse.

Retsplejelovens § 747, stk. 1, 2. pkt., indebærer en fravigelse af det almindelige bevisumiddelbarhedsprincip, hvorefter beviser føres umiddelbart for den dømmende ret, og dette sker under domsforhandlingen.

Bestemmelsen kan anvendes, hvis der er risiko for, at det vil være faktisk umuligt at opnå en vidneforklaring senere under domsforhandlingen, f.eks. fordi et vidne ligger for døden. Bestemmelsen kan imidlertid også anvendes, hvor vidnet nok vil kunne afhøres senere, men hvor der er mulighed for, at den pågældende ikke vil være i stand til - eller ønske - at afgive en troværdig forklaring, f.eks. ved afhøring af vidner, der kan tænkes at blive udsat for trusler. Det samme må antages at gælde, når der kan være risiko for, at vidner kan blive udsat for vold, pression eller i øvrigt føle sig under pres, som får dem til at ændre forklaring eller nægte at afgive forklaring.

Udgangspunktet er, at vidnet skal afhøres på ny under domsforhandlingen. Under domsforhandlingen kan forklaringen imidlertid i visse tilfælde dokumenteres, jf. retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 3. Det gælder f.eks., når vidnet nægter af afgive forklaring på ny, eller når vidnets forklaring under domsforhandlingen afviger fra den tidligere forklaring. Den tidligere forklaring kan i sidstnævnte tilfælde foreholdes for vidnet.

5. Når der foretages en indenretlig afhøring af et vidne under efterforskningen, skal der så vidt muligt beskikkes en forsvarer for sigtede, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra b. Forsvareren skal have lejlighed til at overvære afhøringen, medmindre retsmødet ikke kan udsættes, indtil forsvareren kan komme til stede, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2.

Det følger videre af retsplejelovens § 748, stk. 1, at sigtede så vidt muligt underrettes om retsmødet, og er berettiget til at overvære retsmødet. Retten kan dog på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det påkrævet, jf. retsplejelovens § 748, stk. 5.

6. I de sager, der må antages at blive omfattet af retsplejelovens § 687 (nævningesager), underrettes statsadvokaten om tidspunktet for den indenretlige afhøring, således at der herved gives statsadvokaten mulighed for at overvære retsmødet.

Henning Fode.